

TALABALARNING YENGIL SANOAT MASHINALARI VA JIHOZLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI

Abduraximova Sarvinoz Vaxob qizi

Navoiy viloyati Qiziltepa tumani

Sarvinozabduraximova283@gmail.com

Sharipova Shaxruza Nusrat qizi

Buxoro viloyati Vobkent tumani

shaxruzasharipova90@gmail.com

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada yengil sanoat mashinalari va jihozlaridan samarali foydalanish kompetentligini rivojlantirish metodikasi ilmiy-pedagogik nuqtai nazardan tahlil qilinadi. Talabalarda kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishda amaliy mashg'ulotlar, interfaol metodlar va innovatsion texnologiyalarni qo'llashning afzalliklari yoritiladi.

Kalit so'zlar: yengil sanoat mashinalari, jihozlar, kompetensiya, metodika, innovatsion texnologiya, interfaol metodlar.

АННОТАЦИЯ

В данной статье анализируется методика формирования компетенций в области эффективного использования машин и оборудования лёгкой промышленности с научно-педагогической точки зрения. Отмечены преимущества использования практических занятий, интерактивных методов и инновационных технологий в формировании профессиональных компетенций студентов.

Ключевые слова: лёгкая промышленная техника, оборудование, компетентность, методика, инновационные технологии, интерактивные методы.

ANNOTATION

This article analyzes the methodology for developing competence in the effective use of light industrial machinery and equipment from a scientific and pedagogical point of view. The advantages of using practical training, interactive methods and innovative technologies in the formation of professional competencies in students are highlighted.

Keywords: light industrial machinery, equipment, competence, methodology, innovative technology, interactive methods.

Oliy ta'lim tizimida talabalarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biridir. Xususan, yengil sanoat sohasi uchun zamonaviy mutaxassislarni tayyorlashda ular texnologik jarayonlarni mukammal bilish, mashina va jihozlardan samarali foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lishi lozim. Shu sababli, ta'lim jarayonida amaliy yondashuv va innovatsion metodikalarni qo'llash asosiy omil hisoblanadi. Yengil sanoat mamlakat iqtisodiyotining muhim tarmoqlaridan biri bo'lib, u doimiy ravishda yangi texnologiyalar bilan boyib bormoqda. Talabalar ushbu jarayonga moslashishi, texnik vositalarni boshqarish va ulardan samarali foydalanishni bilishi zarur. Dolzarblik shundaki, o'quv jarayonida nazariy bilim bilan bir qatorda amaliy ko'nikmalar ham shakllantirilishi lozim.

Yengil sanoat mashinalari va jihozlaridan foydalanishning o'quv jarayonidagi o'rni

O'quv jarayonida mashina va jihozlardan foydalanish talabalarga nazariy bilimlarni amaliyotda sinash imkoniyatini beradi. Bu esa ularda kasbiy malaka va kompetensiyani rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Mashina va jihozlarning o'quv jarayonidagi o'rni.

Yengil sanoat mashina va jihozlari talabalarning amaliy ko'nikmalarini shakllantirishda asosiy vosita hisoblanadi. Ulardan samarali foydalanish:

nazariy bilimlarni mustahkamlash,

ishlab chiqarish jarayonini modellash,

texnologik amaliyotlarni chuqur o'zlashtirish,

muhandislik fikrlashni rivojlantirish imkonini beradi.

Masalan, tikuv mashinalari, to'qimachilik dastgohlari, press-jihozlar, bo'yash va pardozlash uskunalari orqali talabalar texnologik jarayonni to'liq o'zlashtiradi.

Samarali foydalanish tamoyillari

Mashina va jihozlardan samarali foydalanish jarayoni quyidagi tamoyillarga asoslanadi:

Texnik tayyorgarlik – mashinalarning sozligi, xavfsizlik talablariga rioya qilish.

Pedagogik yondashuv – o'quv mashg'ulotlarini nazariya va amaliyot uyg'unligida tashkil etish.

Interfaollik – talabalarni guruhlarda ishlashga, muammoli vaziyatlarni hal qilishga yo'naltirish.

Innovatsion yondashuv – raqamli texnologiyalar, simulyatorlar va avtomatlashtirilgan dasturlarni qo‘llash

Talabalarda kompetensiyani shakllantirish metodlari

Mashina va jihozlar bilan ishlashda quyidagi metodlar samarali:

Loyihaviy metod – talabalar mashina yoki texnologik jarayonni modernizatsiya qilish loyihasini ishlab chiqadi.

Keys-stadi – real ishlab chiqarish muammolari asosida mashina bilan bog‘liq vaziyatlarni hal qilish.

Amaliy treninglar – mashina va jihozlarni bevosita boshqarish orqali ko‘nikma hosil qilish.

Laboratoriya mashg‘ulotlari – texnik ko‘rsatkichlarni o‘lchash, texnologik jarayonlarni tahlil qilish.

Bu jarayon orqali talabalarda bilim – ko‘nikma – malaka – kompetensiya bosqichlari izchil rivojlanadi.

Zamonaviy yondashuvlar

Raqamli texnologiyalar – mashina va jihozlarning 3D-modellari orqali virtual treninglar.

Avtomatlashtirish – ishlab chiqarishda robotlashtirilgan jihozlardan foydalanish.

Ekologik yondashuv – energiya tejamkor mashinalardan foydalanish va chiqindisiz texnologiyalarni o‘rgatish.

Integratsiya – mashina va jihozlardan foydalanishni boshqa fanlar (muhandislik grafikasi, texnologik jarayonlar, materialshunoslik) bilan bog‘lash.

Kompetensiyani shakllantirishda loyihaviy metod, keys-stadi, trening mashg'ulotlari, tajribaviy amaliyot va ijodiy topshiriqlardan foydalanish samaralidir. Interfaol metodlardan foydalanish talabalarning mustaqil fikrlashini, jamoada ishlashini hamda kasbiy vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilishini rivojlantiradi. Masalan, "Aqliy hujum", "Baliq skeleti" yoki "Klaster" texnologiyalaridan foydalanish samaradorlikni oshiradi.

Amaliy mashg'ulotlarda qo'llash sxemalari

Amaliy mashg'ulotlarda quyidagi sxemalardan foydalanish mumkin:

1. Nazariy bilim → Amaliy mashq → Tahlil va xulosa
2. Jihoz bilan ishlash → Natijani baholash → Yangi taklif ishlab chiqish
3. Jamoada topshiriq bajarish → Natijalarni taqdim etish → O'zaro baholash

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, talabalarning yengil sanoat mashinalari va jihozlaridan samarali foydalanish kompetentligini rivojlantirish ularning kasbiy tayyorgarligini oshiradi. Innovatsion metodlar, interfaol texnologiyalar va amaliy mashg'ulotlar orqali talabalarda nazariya bilan amaliyot uyg'unligi ta'minlanadi. Bu esa kelajakdagi mehnat bozorida raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlashda muhim omil hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ta'lim tizimini rivojlantirishga oid qaror va farmonlari.
2. Yo'ldoshev J.G'., Usmonov S. "Pedagogik texnologiyalar va ta'limda innovatsion yondashuvlar". – Toshkent, 2020.
3. Mavlonova R., Qodirova F., Rahmonqulova N. "Pedagogika". – Toshkent, 2019.
4. Xalqaro ilmiy maqolalar va elektron resurslar.

5. Saville, B. P. Physical Testing of Textiles. Woodhead Publishing, 1999.
6. Tyagi, G. K., & Gupta, D. Textile Materials and Their Testing. New Delhi: Dhanpat Rai Publications, 2010.
7. Morton, W. E., & Hearle, J. W. S. Physical Properties of Textile Fibres. Woodhead Publishing, 2008.
8. Uchkunov, O., Xoliqov, A., & Sharipov, M. To'qimachilik materialshunosligi. Toshkent: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi, 2010.
9. Sodiqov, A. S. Yengil sanoat texnologiyalari. Toshkent: Fan va texnologiya, 2015.